Magiczny Kraków

Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa

2020-09-10

Otwarcie odnowionego placu Świętego Ducha i uruchomienie dzwonu na Wieży Ratuszowej – tak Kraków świętował przypadający we wtorek, 8 września Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa.

– Wrzesień jest czasem, gdy w sposób szczególny poświęcamy uwagę naszemu dziedzictwu. 12 września 1978 roku Kraków został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, a 8 września miasta historyczne na całym świecie świętują Dzień Solidarności. Zakończenie rewitalizacji placu Świętego Ducha i oddanie go krakowianom w nowym kształcie, bogatym w odwołania do jego funkcji i historii właśnie we wrześniu jest symboliczne: podkreśla znaczenie ciągłości, kontynuacji dla rozwoju Krakowa. Niech to miejsce cieszy, niech będzie przestrzenią odpoczynku, spotkań z książkami i ze sztuką, a także źródłem przeżyć artystycznych i refleksji. Posadzony tu dąb niech nam przypomina, że bogate dziedzictwo kulturowe naszego miasta – zarówno to materialne, jak i niematerialne, które reprezentuje wracający po dekadach milczenia dźwięk dzwonu z Wieży Ratuszowej, jest bezcenne, warte codziennej uwagi i troski – stwierdził prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, który przekazał dziś krakowianom zrewitalizowany plac Świętego Ducha.

Z tej okazji w słowno-muzyczną podróż historyczną zaprosili mieszkańców Krakowa, przechodniów i turystów przebywających na placu Świętego Ducha artyści Teatru im. Juliusza Słowackiego i Capelli Cracoviensis. Również 8 września – po ponad półwiecznej przerwie – ponownie można było usłyszeć dźwięk tzw. dzwonu gwałtownego znajdującego się na Wieży Ratuszowej, który zabrzmiał o godz. 17.30.

Plac Świętego Ducha – nowe otwarcie

Dzisiejszy obszar placu Świętego Ducha ma bogatą historię. Na przestrzeni wieków mieścił się tu między innymi kościół z klasztorem, szpital, cmentarz i główny dworzec komunikacji autobusowej. Pierwszy szpital powstał tu jeszcze przed lokacją Krakowa - Zakon Ducha Świętego, któremu plac zawdzięcza dzisiejszą nazwę, przez stulecia wspierał biednych, odrzuconych i chorych. Dawne kościelne i szpitalne zabudowania wyburzono ostatecznie w końcu XIX wieku przy protestach części krakowian (kościoła Ducha Świętego żarliwie bronił m.in. Jan Matejko), by na części tak pozyskanego terenu postawić reprezentacyjny Teatr Miejski - dzisiejszy Teatr im. Juliusza Słowackiego.

W ostatnich latach plac pełnił głównie funkcje parkingowe, a teraz dzięki rewitalizacji zyskał nie tylko nowy wygląd, ale też nowe funkcje. Nawiązuje do znanego ze starych fotografii dworca autobusowego i przypomina o powiązaniach Krakowa z miastami partnerskimi i historycznymi. Umieszczone tam stylizowane zegary wskazują czas w różnych zakątkach świata. A zapachowy ogród różany (ponad 300 róż wielkokwiatowych, w dziesięciu intensywnie pachnących odmianach), kwatery wypełnione zimozielonymi cisami oraz wygodne ławki dostosowane do potrzeb osób starszych zachęcają mieszkańców i turystów do tego, by się na chwilę zatrzymać i przysiąść w przyjaznym otoczeniu. Z

kolei dąb szypułkowy - jedyne drzewo, które mogło zostać zasadzone w tym miejscu zgodnie z wytycznymi wojewódzkiego konserwatora zabytków mającymi na celu ochronę osi widokowych placu - upamiętnia prezydencję Krakowa w Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC).

Otwarcie placu Świętego Ducha odbyło się w Dniu Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa, ponieważ ta wypełniona wspomnieniami przestrzeń jest świadectwem nieustannej ewolucji miejskiej tkanki. Odkrywamy tam kolejne warstwy cywilizacyjnego dorobku, dawnych sukcesów i porażek, umiejętności i ambicji mieszkańców oraz ich starań o lepsze jutro - tego wszystkiego, co dziś składa się na pojęcie dziedzictwa.

Dzwon nie tylko na trwogę

Z wyższej wieży bazyliki Mariackiej dobiegał kiedyś głos dzwonu, którego uruchamianie pozostawało w gestii miejskiej straży. Dzwon zwany „gwałtownym", który miał ostrzegać przed niebezpieczeństwem albo ogłaszać ważne zdarzenia, umieszczono na hejnalicy około 1378 roku, a w roku 1681 został stamtąd przeniesiony do wieży ratusza. Tam pełnił rolę cymbała zegarowego - zegar na Wieży Ratuszowej był od początków XVIII wieku głównym publicznym czasomierzem miasta.

Dzwon przestał bić ponad pół wieku temu, ale teraz, dzięki staraniom Muzeum Krakowa, odzyskał swoją funkcję. Dźwięk dzwonu „gwałtownego" ponownie będzie towarzyszył ważnym dla miasta wydarzeniom. Będzie bił nie tylko ostrzegawczo, ale też radośnie, chwalebnie, dostojnie. Dzwon ponownie zabrzmiał we wtorek, 8 września o godzinie 17.30 – uruchomił go prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Przywrócenie miastu dźwięku dzwonu to świadectwo dbałości o dziedzictwo niematerialne. Warto przypomnieć, że to za sprawą Krakowa i jego tradycji szopkarskich (nad którymi opiekę także sprawuje Muzeum Krakowa) pierwszy polski wpis znalazł się na prowadzonej przez UNESCO od 2008 roku Liście reprezentatywnej niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości.

W Krakowie, „mieście starych dzwonów", mamy przywilej wsłuchiwania się w metaliczny dźwięk tych instrumentów. Przypomnijmy, że w rocznicę 750-lecia lokacji Krakowa w roku 2007 publiczność zgromadzona na Rynku Głównym doświadczyła rażącej mocy 25 dzwonów, które zagrały symfonię prof. Marka Stachowskiego Campanae Cracovienses. Krakowskie dzwony pozwoliły wtedy i pozwalają nadal „usłyszeć dziedzictwo kulturowe Krakowa".

Uruchomienie dzwonu na Wieży Ratuszowej uczciło jednocześnie przypadającą w tym roku 500. rocznicę odlania dzwonu Zygmunt.

Święto dziedzictwa – święto Krakowa

Przypomnijmy, że Organizacja Miast Światowego Dziedzictwa - OWHC, w której znajdują się obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO liczy blisko 300 miast członkowskich. Aktualnym przewodniczącym OWHC jest prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, wybrany na tę funkcję w 2019 roku.

Magiczny Kraków

8 września - w rocznicę powstania organizacji - obchodzony był Dzień Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa. Z tej okazji miasta członkowskie na całym świecie organizowały wystawy, konferencje oraz koncerty promujące ideę światowego dziedzictwa i angażujące lokalne społeczności. A 12 września przypada rocznica umieszczenia zabytkowego centrum naszego miasta na pierwszej liście UNESCO – miało to miejsce w 1978 roku.

Pogram wydarzeń towarzyszących krakowskim obchodom Dnia Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa potrwa do niedzieli. Obejmuje także Krakowski Kiermasz Książki, który w dniach 11-13 września (piątek-niedziela) wyjątkowo zamiast na placu św. Marii Magdaleny odbędzie się na placu Świętego Ducha jako nawiązanie do antykwarycznych tradycji pobliskiej ulicy Szpitalnej, zwiedzanie Domu pod Krzyżem (ul. Szpitalna 21) oraz spacer wokół placu Świętego Ducha.

Nazwa ulicy Szpitalnej wywodzi się od działalności duchaków. W dawnym szpitalu scholarów (potem szpitalu św. Rocha) przy ulicy Szpitalnej 21 mieści się dziś oddział Muzeum Krakowa, który od 2020 roku jest Centrum Interpretacji Niematerialnego Dziedzictwa. W niedzielę, 13 września w historię i współczesność tego miejsca wprowadzą zwiedzających przewodnicy (w grupach o godz. 11.00, 12.00, 15.00, 16.00), a o godz. 13.00 dodatkowo wyruszy spacer wokół placu Świętego Ducha. Oprowadzania i spacer wymagają rezerwacji telefonicznej lub e-mailowej: tel.: 12 426 50 60, e-mail: **info@mhk.pl**, cena biletu normalnego to 10 zł od osoby.

W organizację obchodów Dnia Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa pod auspicjami Miasta Krakowa zaangażowały się miejskie instytucje kultury: Muzeum Krakowa, KBF oraz Capella Cracoviensis, a także Zarząd Zieleni Miejskiej i Teatr im. Juliusza Słowackiego.